GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineć'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatórii.

Anulu XXXV.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 78. **Brasiovu 19/7 Octobre** **1872.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Brasiovu 18 Oct. 1872.

Se lasamu astadata politic'a la o parte si se ne uitamu in giurune, ca avemu mare lupta de luptatu in contra sugrumatoriloru de dreptu si dreptate.

Limb'a, limb'a ni se periolitéza, ca nu mai e respectata neci facia cu afacerile fecieloru besericesci si fora dreptulu perfectu egalu de limba ne perdemu si romanitatea besericeloru romane. 10 ani erá soroculu defiptu inainte de 48 pentru a se virt limb'a maghiara in besericele romane, inse decisiunea se lovi de stanc'a opunerii blasiane, — astadi nu se mai decide, ci se practica catra acelasi planu, dupa cum vedemu si din actulu urmatoriu, pe care lu recomendamu resignatiunii sufleteriloru nostri:

Asia se faca toti preutii!

„Nr. 31 1872.

Onorabila Antistia opidana!

Am primitu una scrisóre oficiósa a onorabilei Antistie opidane de dato 8 Oct. a. c. Nr. E87 prin carea, — in catu pricepu eu limb'a germana — asi fi provocatu pre basea ordenatiunei onoratului oficiolatu scaunale din 4 Oct. a. c. Nr. 2472 a scóte din protocolulu botezatiloru alu parochiei gr. cat. pre tenerii nascuti in anulu 1853, si a implé cu eli rubricele din blanchetulu alaturatu langa mentionat'a scrisóre a onoratei Antistie opidane, si care blanchetu se afla numai in tiparitura maghiara si germana!

Nu sciu, facutus'a erore seau in adensu atunci, candu mi s'a tramesu mie acelu blanchetu dela celi competenti numai in testu germanu si maghiaru, adeca numai in limb'a mea romana nu, a acelui'a ce am de a face cu elu! Déca s'a tramesu mie din erore acelu blanchetu numai in testu maghiaru si germanu, — écca cu tóta onórea lu- reacludu aci sub '/. dimpreuna cu comitiv'a de dto 8 Oct. cu rogarea, cá se se indrepte erorea si se mi se trameta altu blanchetu tiparitu in limb'a mea oficiósa romana, carele apoi lu- voliu pregati cu cele necesarie cu totu respectulu si oblegamentulu ce am catra legi si ordenatiuni! Ér' de mi s'a tramesu in adensu acelu blanchetu numai in tiparitura germana si maghiara, atunci ér' veniu a rogá pre onorat'a Antistia opidana, cá se -mi procure unu atare blanchetu rubricatu in limb'a romana dela onoratulu oficiolatu scaunale, — ér' déca nu aru fi aci atari blanchete si in testu romanu, onoratulu oficiolatu scaunale va bine voi ale procurá acelea de acolo de unde se edau, de óre-ce:

1. Eu nu pricepu neci limb'a germana neci maghiara asia perfectu incatu se potu responde destulu de precisu si claru romanesce la intrebarile maghiare si germane din rubricele blanchetului desu amentitu; si déca a-si responde numai asia „cam pre gacite" asi poté se cadu in vr'o erore ce — din nepriceperea limbeloru germana si maghiara — ar' poté se strice si regimului si mie, ér' partideloru se le casiune spese si nedereptati! . .

2. Beseric'a gr. cat. e beserica romana natiunale, si cá atare in sensulu chiaru alu articlului de lege 44. din 1868 § 10 are libertate a-si defige limb'a oficiósa in oficiulu ei, si se intielege de sene, cá cá atare nu -si póte si nu va poté primi alta limba de oficiósa de catu cea materna romana, si cá atare, mai departe si in sensulu § 14 din citatulu Art. dietale -si duce protocólele oficiósa in limb'a romana numai. —

In speciale: Protocólele matriculariu din acést'a parochia gr. cat. inca suntu scrise numai in limb'a romana si estrasa ori copie din ele ér' numai in limb'a romana se potu estradá in originale! —

Deci pre basea acestoru respectuose considerationi indata voiu satisface in obiectulu acest'a tramitiendumi-se blanchetulu respectivu in testu romanescu. —

Rupe (Cohalmu) 15 Oct. 1872.

Oficiulu parochialu romanu gr. cat.
cu curtuasia oficiósa.
I. Popescu m. p. parochu."

Impartasindu-Ve copi'a acést'a, Dle Redactoru, nu potu a nu-mi esprimá si superarea facia cu poternicii tempului de adi, carii, pre ori ce cale voiescu numai a te maghiarisá ori si germanisá. Atari blanchete pentru inscrierea recrutiloru din protocólele parochiali, pana acumu si in absolutismu se capetá si in limb'a romana, ér' acumu in constitutionalismulu ori dualismulu maghiaru tóte se fortiaza a se scaimbá numai pre calapodu maghiaru! Inse preutii nostri, déca se mandrescu cu numele de pastori ali poporului romanu, se fia precauti si scrupulosi in atari cestiuni si se respenga ori ce scripta, care nu o pricepe fiendu, maghiara ori germana, si se le pretenda tóte in limb'a romana conformu legei; dér' si atunci, candu n'ar' esist'a lege pre papiru in privinti'a acést'a, si inca se ne provocamu la dereptulu mentei, la dereptulu naturei, si se nu concedemu neci unu amestecu de limba straina in afacerile oficióse ale besericeloru nóstre romane; ca-ce astadi -ti va tramite 2 sire maghiare, mane 9, si asia mai departe pana va incepe formalu corespondenti'a in limb'a maghiara si cu Consistoriele nóstre etc. etc. (?!)

Pentru aceea impartesindu-Ve acestea nu potu a nu esclamá unu bravo, D. parochu Popescu, carele de si e numai din asiá numitii „moralisti, popandusi" totusi a datu atatea probe de maturitate si capacitate la tóte ocasiunile bene venite, si in multe privintie, de si altu cum stareai fameliaria si materiale inca i e cu totulu de compatimitu. — Inse candu preutii nostri voru lasá in protocólele-loru astufeliu de documente, remanu mari si pleni de virtuti inaintea posteritatei si a generatiunei venitórie, ei remanu esemple, din cari va vedé luptele parentiloru ei; pentru aceea acestu preutu romanescu primésca recunoscienti'a nóstra pentru curagiulu natiunale ce lu conduce, repetiendu: asia se faca toti preutii! — Preuti, cu crucea in fruntе! . .

—c.—

Se trecemu la lupt'a pentru nationalitate in dieta:

Din camer'a representantiloru Ungarici. (Cor. orig.)

Desbaterea generala si speciala a supr'a proiectului de adresa la discursulu de tronu in camer'a representantiloru Ungariei s'a finitu in 12 Oct. Tóte partidele si fractiunile camerei au presentatu cate unu proiectu si l'au aperatu din punctulu loru de vedere.

Astufeliu partid'a drépta, a carei-a s'a si primitu la votisare, steng'a centrala séu a lui Tisz'a, steng'a estrema séu a lui Simonyi, cu emendamentulu lui Madarasz, a reformistiloru séu a lui Schwartz, a serbiloru natiunali séu a lui Mileticiu. Deputatii romani natiunali, la desbaterea speciala a proiectului primitu de maioritate, au presentatu unu emendamentu, subscrisu de Alesandru Romanu, Ant. Mocioni, Parteniu Cosm'a si Demetriu Bonciu, si in numele amiciloru loru de principia, in care apriatu s'a repetitu din nou urgenti'a si necesitatea neamenata a deslegarii cestiunei Ardéliului si a nationalitatiloru, spre indestulirea deplina si multiamirea acestor'a.

Punenduse la votu acestu emendamentu, maioritatea camerei, adeca guvernamentalii l'au respinsu, pentru elu s'au sculatu deputatii rom. presenti Romanu, Cosm'a, Bonciu; apoi serbii nat. Mileticiu si Massimoviciu si inca unu guvernamentalu, unguru de omenia — Ceri, dep. cerc. infer. alu district. Naseudu.

Neci unulu inse dintre romanii guvernamentali, dintre rarele esemplarie de lasitate, servilismu si corruptiune, dintre natii immoralitatii guvernului actuale, nu sau scolatu se apere binele si inaintarea cetatenieloru romani, preste a caroru sufiete amagite si imbetate cu promisiuni false, s'au imbuldit pre bancele camerei legelative, s'au obtrusu cu violenia de parinti ai patriei, de interpreti mincinosi ai dorerileru si dorintieloru poporului bantuitu.

Neci unulu dintre aceste spirete, ocupate de scopuri marsiave si interese personali, n'a cutezatu se pronuncie vointi'a alegutoriloru sei romani, si-a uitatu de suferintiele acelor'a, de detorinti'a loru propria cá mandatari romani in camer'a Ungariei, combinandu despre ori si ce alt'a, rangu si stele, óse si blide, numai despre caracteru si fidelitate catra binele natiunii sale nu.

Acestia nu suntu fidelii interpreti ai suferintieloru romane, pre cum pretindu a fi, ci sunt efialtii romaniloru din Ungari'a si Banatu, suntu cele mai vile unelte in man'a stapaniloru loru. Nu suntu romani, suntu bastardi politici ai Ungariei.

Neci sublimulu deputatu din cottulu Clusiului, care siede in camer'a Ungariei, fara increderea, contra vointiei alegutoriloru sei romani, n'a partinitu amendamentulu deput. romani nationali; neci elu n'a aflatu necesaria organisarea trebeloru disolate ale Ardéliului, deslegarea cestiunei Ardéliului si a nationalitatiloru; neci elu nu este mai pucinu de catu fratii sei de cruce.

Opositiunea a tacutu, ca-ci prea bine a sciutu, ce voru face fratii loru din drépt'a. Guvernamentalii au respinsu emendamentulu deput. romani nationali de si a fostu moderatu si conciliatoriu, au respinsu impaciuirea Ardéliului, liniscirea si indestulirea poporului ardelénu, a romaniloru; au respinsu astadi imbuibati si ingamfati; se nui ajunga cumva cainti'a umiliti si mici, pentru acésta nesocotita intolerantia si desmatiata incredere in sene!

Guvernulu din Pest'a se nu se amagésca cu siaga si visu, ca-ce cestiunea Ardéliului si a nationalitatiloru, memorata in acelu Amendamentu, suntu

principia cardinale, conditiuni de esistentia nationale, pentru cari ardeléniі si romanii s'au luptatu si se lupta cu tóte fortiele si in ori ce impregiurari, mana in mana, umeru la umeru cu tóte popórele si natiunile din Ungari'a si Ardélu, neindestulite si supromatisate.

Autonomi'a tuturoru provinciciloru, libertate si egalitate tuturoru natiuniloru monarchiei, suntu unicele medilóce salutarie si adeverate, prin cari se póte adiunge bun'a intielegere neamenata si consolidarea intregului statu in laintru si in afara. Valeriu.

Cuventarea deputatului Partenu Cosm'a

rostita in camera Ungariei la 10 Octobre 1872.

Onorab. Camera! Eu nu cadu in categori'a aceloru-a, cari tienu cum-ca atributulu celu de frunte alu unui deputatu este, cá aici in camera la tote cestiunile se-si redice graiulu: d'in contr'a sum de parerea, cum-ca multimea agendeloru nostre ponderose este atatu de mare, incatu intr'adeveru gresiescu toti acei-a, cari numai d'in pruritulu de a vorbi, tienu repetitiuni si disertatiuni lunge, pentru-ca tempulu ni este forte scumpu.

Cu tote acestea, d'in incidentulu, ca in adres'a dietei lipsesce o cestiune ce dupa modest'a nostra parere ar' ave loculu seu acolo, fiindu de neaperata trebuintia aducerea pre tapetu a acestei cestiuni, chiaru pre mine m'a intimpinatu norocirea, cea de altmintrea nu pre de invidiatu, cá se-mi redicu graiulu; deci ceru atentiunea onoratei diete, vi promitu inse, cum-ca in catu se pote me voiu nisui a nu abusá de patiinti'a dvostra si a fi scurtu in propunerea mea.

Neci eu, neci cei de unu principiu cu mine nu niam redicatu graiulu la desbaterea generala a proiectului de adressa, neci nu amu pasitu cu vr'o adressa separata, conformu positiunei si principieloru nostre; inse nu pentru acesa amu facutu astfeliu, pentru-ca dora amu fi multiumiti cu direptiunea si cuprinsulu adressei acceptate degiá in generalu, ci mai cu seama pentru-cá nimene se nu ni pota imputá, cum-ca ne nesuimu a sparge ranele ce acum se vedu a fi vindecate(!) si a irritá spiritele ce paru a se mai alinà.(!!)

Acum'a inse, candu desbaterea generale este inchisiata, si candu scimu cu siguritate, care adressa se va presentá Malestatii Sale in numele dietei, ai carei membri suntemu si noi, celu mai pucinu ce suntemu in state se facemu pentru aperarea si sustienerea dreptariloru nostre este, ca cu convoirea on. camere se nesuimu intr'acolo, cá diet'a se apromita in adress'a sa, cum-ca, acele cestiuni, fara de a caroru deslegare justa noi nu ni potemu inchipui fericita patri'a — in decursulu acestei sessiuni dietali — le va deslegá dupa dreptate si ecuitate.

Spre acestu scopu mi-ieu voia a substerne unu emendamentu in numele meu si consociloru de principiu, si pentru motivarea acelui-a, a cere patiinti'a onoratei camere pre cate-va mominte.

Inse inainte de tote, fiindu ca cestiunea ce contiene amendamentulu nostru, mai cu séma d'in interesu de partita atatu in camera, catu si afara de camera este tendentiosu forte depopularisata, cá se vedia on. camera, cum-ca noi nu voimu a produce, ci chiaru d'in contra a alina iritatiunea, cum-ca dorintiele nostre sunt cu totulu juste, naturale si ecuitabile, prin urmare ca sub decursulu motivarei mele in locu de antipathi'a indatenata, se intimpinu simpathi'a on. camere a fiu necessaria cetirea prealabila a amendamentului nostru.

Amendamentulu nostru suna astfelu:

„De astfeliu tienemu noi, intre cele-lalte, si cestiunea de nationalitate, a carei fericita deslegare, dupa noi, este conditiunea inflorirei morale, spirituale si materiale a poporeloru d'in tierra, si, prin urmare este conditiune de vietia pentru intrég'a patria. In acésta privintia, ce e dreptu, s'a adusu legea d'in 1868 art. de lege 44, nu potemu inse, Maj. Vostra! negá, ca dupa deslegarea numitei cestiuni in intielesulu acelui Art. de lege si dupa esperientiele facute dela intrarea in vigore a acelei legi, popórele tierrei nu sunt indestulite. D'in care causa noi in sentiementulu convictiunii nostre patriotice cum ca fericirea nostra comune numai prin indestulirea dreptelloru pretensiuni ale toturoru popóreloru tierrei se pote ajunge, tienemu, ca tempulu a sositu, cá se modificamu aceasta lege pre basea esperintieloru cascigate si correspondietoriu cerintieloru comune, spre indestulirea comuna a poporeloru tierrei. Pentru acesa deci, dorimu, cá inca in acésta sessiune dietale se o luamu d'in nou la desbatere si astfelu, pre langa sustienerea intregitatii politice a statului, precum-si a guvernarii si administratiunii practice, se asecuramu, prin lege, pre basea egalitatii perfecte, drepturile nealienabile ale toturoru nationalitatiloru d'in tierra cá atari.

Asemene importantia damu si tuatiunii si pana acum'a neorganisate si datatoria de grige a Ardelului, de unde a provenitu mare nemultiumire a majoritatii locuitoriloru de acolo, care si asta-di susta si care neindestulire si-are sorgintele si nutrementulu in negligarile esentiale, comise la deslegarea cestiunii uniunii si in legea electorala ardelena separata, cá remasitia a periodului feudalismului. Spre incetarea acestoru cause ale nemultiamirii suntemu gat'a, inca in acesta sessiune dietale, a aduce legi, cari ar' ave de resultatu indestulirea comuna a toturoru locuitoriloru Ardelului si, prin urmare, consolidarea relatiuniloru interne ale patriei comune."

D'in cele audite s'a potutu convinge on. camera, cumca intregitatea teriteriala si poterea de statu a patriei, ma chiaru si posibilitatea unei guvernari si administratiuni practicavere sunt precisu accentuate in amendamentulu nostru, ér' de alta parte ne-amu feritu de a ne folosi de veri-ce' cuventu obscuru, de intielesu, dubiosu, séu de acea natura cá cine-va se pota deduce, cum-ca asecurarile acestea le intrebuintiamu numai de mantea, sub care se ni potemu mai cu siguritate ascunde tendintiele nostre periculose. Suntemu sinceri si asceptamu sinceritate, ca-ci altcum in veci nu ne vomu pricepe unulu pre altulu!

(Va urmá.)

Unirea, neunirea, gr. catholicismulu, gr. orientalismulu etc. etc. etc.

Este din urma suntu nesce epitete de ale Daco-romaniloru, pre carii nece Verbótzi nu le potea inventá séu facieri, precumu si leau inventatu si facieritu densii, séu mai bine dicundu ali denisiloru.

Déca religiunea lui Christu a ajunsu in unele locuri mai superstitiósa, déca unu murdundu a ajunsu a fi infalibile, ce se mai dica cineva, candu numirea relegiunaria avitica a Daco-romaniloru a devenitu sub calapodulu acest'a?!

Ne au stramutatu voitorii de reu numele nostru celu adeveratu de Daco-romanu in Vlachu etc. — Si óre nu strigamu din tóte partile in contra acelei nomenclatiuni nedrepte, dicundu: ca este faurita prin malitia, de a ne surupá, de a ne face necunoscuti fratiloru nostrii Latini, de a ne desnationalisá si cate si mai cate. Ce merita dér' adi numirea de gr. catholicu, si de gr. orientale la Daco-romani? Nu pucina mirare ne va prinde, candu vomu cugeta ca ni s'au afiptu tóte este numiri din puntu de vedere de a fi Daco-romanii catu mai tare deosebiti unii de altii, ba de a figurá mai antaiu unii de gr. catholici, altii de gr. orientali, apoi déca le va mai prisosi ceva, potu fi si Daco-romani. — Óre cine a botezatu pre acesti Daco-romani asia? cine a potutu fi nasiulu acelu reutatiosu de ii a botezatu, fora invoirea loru in acestu seclu? ca-ce Daco-romanii se numescu religiunariu uniti, vechi, neunitii, noui, eara nu gr. catholici, nice gr. orientali.

Certele este numile religiunarie si nomenclatiunile de papistasiu, latina, schismticu, care se audu in gur'a poporului, nu sau ivitu dintr'altu locu, decatu din conducatorii lui cei din nainte de 1848; de care dice s. scriptura: feritive de cei ce ambla in vestminte lungi etc, ad. de farisei. —

Nice unadata poporulu n'a facutu intriga, de catu cei ce lau condusu, si lu conducu si adi cá se treaca de dincolo in cóce et vice versa, cari pasi nu se potu midiuloci de respectivii D. P—ti, de catu uitandusi mai inainte unii, ca suntu Daco-romani, prevalescu mai bine certele religiunare dintre frati, unde punu cu orgiile lemne pre Gehena, inventandu cate si mai cate unii despre altii, numai cá se -si implea turm'a loru numerulu recerutu, si asia precum amintisemu, mai bine voliescu dintaiu se fia uniti séu neuniti, apoi dupa prisosinti'a, de se póte, si Romani. Nu este déra lucrulu cu mirare, ca s'a facutu mai inainte de 1848 asia ceva, candu destinele poporului erau concrediute mai numai in manele preutiloru, fiindu pucina inteligintia civila de romani, — ca-ce asemenea ceva se usuase si acuma intru acestu poporu sbiciulatu, dér' anca de unii de cei cu brane rosii, dupa ce si paretele despartitoriu s'a mai intaritu si reparatu! Aceast'a fia disa la cei ce au ochi si nu vedu, la cei ce au urechi si nu audu, ca-ci cu totu respectulu disu se afla ómeni devotati din tóta clas'a, dér' si apusi destui, carii ambla numai cu desagii totu numai se adune materia, dér' se resfire spiritu si lumina nemica.

Cuvintele gr. catholicu si gr. orientale s'au introdusu, dupa cum amentisem, de sub subjugarea Romaniloru din feudalismulu dinainte de 1848 adeca in tempulu inaintarei si cultivarei loru; — si óre de ce s'a schimbatu numirea de Unitu si Neunitiu in gr. catholicu si gr. orientale? Socotu dupa parerea mea, ca Unitii dóra nu au fostu satuli cu introducerea Unirei, cu concordatulu, ci dóra au volitu a-si pune si códa de gr. catholicu, cá cu atat'a se fia mai respectati si dóra se póta mai iute intrá in Congresulu catholiciloru? séu cu unu cuventu se -si pérda autonomi'a besericésca in contr'a celoru 4 puncte ale unirei? pre carii seducatorii poporului Daco-romanu, chiaru si. cu brane rosii, se le invetie mai bine, de nu le voru fi propusu chiaru de pre cathedr'a invetiatoriloru loru? Iara Neunitii scarbiti de fratii loru Uniti, carii s'au tienutu stricte de titlulu nobilitariu — cód'a Papistasiloru — scarbiti de numirea de Schismatici etc. vediendusse de totu delasati, au socotitu, ca numai cu Pap'a dela Rom'a se nu se unésca, ci mai bine cu Carlovitz, séu ori cu cine, si cá nu cumv'a Unitii se se numésca pre sene de gr. occidentali, s'au numitu densii de gr. orientali, cá unii, carii substau Patriarchului°din Constantinopole.

Ur'a, invidi'a, poft'a de dominare, de a fi avutu tóte midiulócele ce le intrebuintasse, numai scopulu in sensulu seu se se póta midiuloci.

Tóte astea au derimatu imperiulu Romanu s. a. si tóte astea si mai multe au despartitu si mai alesu invidiatu pre poporulu Daco-romanu unitu si neunitiu inte sene, incatu mai ca stá pre acolo se afirme, ca nu suntu frati in Christosu, ma se dubiteaza, cá cá Daco-romani suntu frati de sange.

Obiectulu ce l'am luatu inainte nu este altuceva, decatu, ca numirea de gr. catholicu si gr. orientale este ceva inventiune nóua, care nu s'a mai auditu in gur'a poporului, decatu in a carturariloru noui, numinduse pre sene poporulu Daco-romanu de uniti, neuniti, vechi, noui, care nomenclatiune scornita a datu ansa conducatoriloru poporului, cá zidulu de despartire fortiatu, nu numai se se mai sustiena, dér' se se mai intarésca in alta forma mai tare, mai stricatória Daco-romaniloru, urinduse pre sene din anima mai tare cá pana acum'a unulu pre altulu, si óre pentru ce? Pentru ca nu numai celi cu brane negre, dér' chiaru celi cu brane rosii dicu, ferescete de unitu, ca acel'a este papistasiu, Latina rea, nu este crestinu, ci e unitariu; — ferescete de neunitu, ca acel'a este schismaticu, nu crede in celea 4 puncte ale S. uniuni, tiene cu Serbii ér' nu cu fratii nostrii Romani etc. Tóte astea le facu aceli ómeni, numai cá sér'a se vina dela venatu cu saculu plinu, ne mai socotindu, ca animalele venate tienute de curate séu necurate, séu

altumintrea, purces'au acelea vorbiri din cugetu curatu, séu din cugetu spurcatu, de exemplu: murindu de curendu in un'a comuna unu preotu de un'a confesiune, curatorii au alergatu la D. protopopu respectivu, carula lau descoperitu sincere, ca densii aru trece la cealalta confesiune din caus'a santa, ca suntu cá romani despartiti in dóue confesiuni, si fiindu ambele besserici misere si ómenii pucini, le aru amblá mai bine ómeniloru ba si preutului, déca va remané numai unulu; D. protopopu M. L. cu branu rosiu intre altele le a datu ultimatulu acest'a spre consolutiune: Déca voliti a merge dracului, eu nu ve potu sta in cale etc.

(Va urmá.)

Discursulu

Ilustritatii Sale a Domnului Episcopu Joane Olteanu tienutu in siedinti'a din 10 Octobre 1872 a delegatiunei.

In cate tóte se-mi fia iertatu a premite, ca si singuru prevedu, cumca discursulu meu ar' avé locu mai vertosu la desbaterea budgetului ministerieloru de resboiu si a celoru esterne, inse consideranu, ca cause diecesane urginte si mai multu cá aceste alterat'a stare a sanetatei mele conditioneza in modu inperativu departarea mea din capitala; trebue se ceru indulginti'a pre on. Delegatiuni, ca se binevdésca a-mi permite, ca inca acum, candu si altucum antaiadata am inceputu a pertrata meriforie afacerile nóstre comune, — se propunu modestele mele pareri despre aceste afaceri comune in specie despre politic'a nóstra esterna, — cá nu cumva necesitatu fiindu a me departá inainte de tempu, se intremitu implinirea'uneia dintre cele mai principale detorintie patriotice.

Déca vomu urmari cu atentiune lucrarile regimului nostru incependu dela acelu salutariu periodu, carele s'a inauguratu in a. 1867, atunci ne potemu convinge despre aceea, ca tendentiele politicei nóstre sunt armata tare, apoi si aliantie.

Acestu principiu a succesu a-lu realisá in ambele direptiuni. Armat'a nóstra s'a restauratu, si provediutu ca cea mai prefecta armatura. Din aperatorii nostrii de tiéra s'a constituitu o armata, a carei eficacitate eminenta, se recunosce de cei mai competinti strategi. Ér' popórele fidele alu Ungariei sunt deja convinse despre acea, ca armat'a aperatoriloru de tiéra nu s'a infintiatu pentru suprimerea popóreloru nemagiare din tiéra, ci pentru aperarea tronului si a patriei comune!

Restaurarea si intarirea armatei nóstre a adusu mari folóse si in privinti'a aliantieloru.

Vedemu ca pretutindenea se cauta si bucurosu se primescu referintiele nostre amicabile.

Franci'a ni-a pastratu vechi'a sa simpatia. Itali'a tare cauta amiciti'a nóstra. In Berlinu nu numai ca au incetatu acutele polemii duse in contra cabinetului nostru, ci sumetiulu Cancelariu alu imperiului germanu nu odata a datu espresiune acelei vii dorintie a sale, cá cu imperiulu nostru se traésca in pace si in cea mai cordiala amicitia. Si ce alta insemnéza intielnirea imperatiloru in Berlinu! Acolo unde si tiarulu cu laur'a pacei a strensu man'a augustului domnitoriu!

Guvernulu nostru intru adeveru póte fi sumetiu pre resultatele politicei sale, si cu indestulire póte privi la acea culminata insuflerire, cu carea au petrecutu popórele Austro-Ungariei pre adoratulu loru monarchu in caletori'a sa la Berlinu, si cu carea l'au salutatu cu ocasiunea reintórcerei sale in mijlocululu nostru, condusi fiindu de acea fericitória persvasiune, ca prea amatulu nostru suveranu a adusu cu sine din acést'a calatoria pentru popórele sale credintióse asecurarea reinoita a pacei cá garanti'a cea mai fecunda a prosperarei imperiului nostru!

Bunele referintie cu poterile Europei asecura pacea nostra interna, acést'a inse constitue sorgintele celu mai fecundu alu fericirei si prosperarii nóstre. Acést'a pace ni-a sciutu-o recuperá si pastrá intre grele impregiurari guvernulu nostru, si pentru acea póte conta pre recunoscinti'a nóstra sincera, precum si pre loial'a promptitudine de a-i subministrá tóte acele midilóce, cari se receru pentru implinirea continuativa a sublimei sale missiuni. Inse prea on. Delegatiune! nu pentru constatarea acestora mi-amu permisu, a radicá vócea mea. O alta causa speciale, carea pre mine ca pre unu concetatienu romanu alu Ungariei deosebitu me intereza, a fostu motivulu, pentru care am apelatu la indulginti'a Domnieloru vóstre, si acesa este impregiurarea: ca regimulu nostru in tempulu mai nou a aretatu o stabila si speciala bunevointia si catra statulile vecine mai mici, in specie catra Romani'a, si acést'a cu atata mai bine a cadiutu animei mele; cu catu, — le si cu parere de reu — trebue se constatezu, ca politic'a esterna a regimului nostru facie cu principatele romane sub sistem'a trecuta a fostu decisivu nefavorabila, ce apoi a deprinsu o influintia asemene nefavorabila asupra concetatienioru romani din imperiulu Austro-Ungaru. Ca-ci de si si noi tare credemu, ca pre acestu pamentu pentru noi nu esiste altu locu mai bunu, si noi dinasti'a si patri'a nóstra nu o vomu stramutá pentru nici o fericire lumésca, pentruca nu cunóscemu si nu dorimu mai mare fericire si gloria, decatu a fire supusi credintiosi acelei glorióse dinastii, careia noi Romanii tóte avemu de a le multiami, si decatu a fire cetatieni loiali acestei patriei comune; — totusi ni cade bine candu vedemu ca guvernulu nostru aréta bunevointia catra confratii nostri de unu sange, celu pucinu intru atat'a incatu o merita!

Tóta lumea e basata pre amóre si spriginire impremutata, si nu e bine, nu e consultu a despretiui neci pre celu mai micu aliatu. „Pre vecinii nostri candu se apropia de noi, sei imbraciosiamu cu mandria, ca-ci prin aceea nimicimu spiritulu discordiei," a disu unu vechiu poetu magiaru. Recunoscu ca e necessariu a fire cu precautiune in increderea nóstra, inse e si mai necessariu a fi casti in neincrederea nóstra. „Mai multi ómeni au devenitu nefericiti pentru aceea, ca s'au incredutu in pre pucini, decatu in preamulti ómeni," a disu pre intieleptiesce nemoritoriulu nostru Eótvós; si cam asiá se intempla acést'a si cu staturile.

Pentru acea dupa parerea mea, precum garanti'a venitorintei, unitatei si independintii patriei nóstre, mai securu cugetu a o afiá in neconcess'a nóstra fidelitate catra dinasti'a domnitória, si in acea sincera amóre patriotica, carea pre toti locuitorii patriei nóstre cá pre uniifrati adeverati, condusi de sentiulu dreptatei si ecuitatei ne intrunesce in comunitatea intereseloru identice, 'i face pre toti indestuliti si fericiti, — si precum nu e bine, nu e consultu si patrioticu a provoca frecarile ce dorere ici colo se arета, a iritá spiritele prin insinuatiuni nefundate si scornite, ci e mai consultu, mai patrioticu, atari discusiuni, déca se si arета, a le resolvi dupa compasulu dreptatei si ecuitatei, ur'a de rasa provocata prin fanatici si egoisti, a o stemperá si incetá prin amóre iremisa patriotica, prin patientia si prin spiretulu celu mai reconciliatoriu, — asiá e folositoriu si necesariu a estinde acést'a amóre sincera si acestu spiretu reconciliatoriu, in mesur'a cea mai intensiva si la staturile vecine, pre cele mai mice a le sucolá cu binevointi'a nóstra si prin aceea a ni le deoblegá. Acést'a a facutu Regimulu nostru in tempulu mai nou facie cu Romania si prin acésta siá revindecatu cea mai sincera multiumire a celoru 3 milióne romani din Austro-Ungaria, si eu ca unu fiu — desi neinsemnatu — alu poporului romanu, me sentiu ferice a poté dá cea mai cordiala espresiune cestei recunoscintie a nóstre, ma indrasnescu a asecurá pre regimulu nostru ca prin acésta procedura a sa sia deoblegatu si pre fratii nostri de preste Carpati, pentruca scrisu este ca: Populus Senatusque Romanus beneficiorum memor. Da Romania nu va fi nerecunoscatória facie cu bunele intentiuni ale guvernului nostru. Deórace inse bas'a fiacarei referintie amicabila este cea mai sincera amóre si respectare reciproca, guvernulu nostru si cu densulu si noi Romanii din Austro-Ungaria asceptamu si pretindemu dela vecinii nostrii Romani, cá in tóte tempurile se respunda la bunele intentiuni ale regimului nostru prin cea mai caldurósa si sincera amicitia, se nu concéda nici candu, cá salutari'a colucrare basata pre bun'a cointielegere atatu de necesar'a intra vicini, se se conturbe prin tendintie politice aventuróse si gravitari separatistice, se contrastee tuturoru intrigeloru, se departe dela sine si se condamne cu dispretiulu loru pre toti acei profeti mentiunosi, cari se incérca a arunecá intre noi si densii seminti'a discordiei, si atunci se fia persvasi, ca pactulu salutariu carele a esistatu órecandu intra Romania si Ungaria se va reinnoi si intari sub auspiciele bine cuventarei Ceriului, ce din aduncului animei mele imploru dela dumnedieulu popóraloru:

Sciu pré bine scumpii nostrii frati de preste Carpati, ca lumin'a ce esista in Romania, nu a resaritu din stancele de ghiatia ale polului nordicu, si ca nu din Austro-Ungaria au mersu acei Pseudo apostoli cari cu man'a sacrilega au espatriatu limb'a nóstra materna din besserecile, scolile si oficiale loru substituindu o cu o alta limba straina, din ce dorere! atata orbire spirituala a resultatu pentru acele Tieri frumóse! Inse dá acela, carele prim'a óra a reintrodusu limb'a nóstra nationala in bisericile nóstre, a fostu unu principe ungurescu, Georgiu Apafy, de si nu voescu a scrutá intieiunile lui. Si érasi din Ungaria si Transilvania au mersu acelo acei adeverati Apostoli, cari au imprastiatu nuorii cei grosi si ingrecati si intunereculu, aducundu noue rase ale luminei in acele tieri binecuventate! Scumpii nostrii frati transcarpatini se nu uite negi candu, ca precum esistinti'a si independenti'a lor presinta in mare parte potu se o multiumésca mai potintelui statu alu nostru, si acestuia au de a scrie mai vertosu ca astadi dinpreuna cu Servia nu participa din sórtea funesta a Bosniei, Hercegovinei si Bulgariei, asiá se créda ca si pre venitoriu numai contopiti(?!) cu noi póte sustá, si dupa convingerea mea alterarea bunei intielegeri si a concordiei cu noi inse totu mai póte fi funestulu nunciu alu decaderei esistintii statului Patriei loru, de ce inse aperei atotupotintele in tempuri sempiterne! („Patria.")

PEST'A. Conservatismulu in delegatiune primi aspru aperatoriu pe ministrulu presiedinte Austriacu. Auditi, ce dise elu in 12 Oct. in delegatiune: „Partita constitutionala avea bun'a intentiune a ne resturna, dér' nu i a succesu si nici ca i va succede, din contra noi i vomu dovedi, cumca noi si fora de dinsii putemu esiste. Noi ne vomu intocmi si spre acésta ne vomu sprigini simpleminte pe elementele conservative, cari suntu mai de incredere decatu asiá numitii liberali, noi cu unu cuventu ne vomu constitui cá ministeriu conservativu si cá atare vomu guverna in viitoriu." Proiectele reformii de alegere si legile pentru regularea relatiuniloru confesionali in Austria prin urmare au prospectu a esi cu unu caracteru conservativu.

Cronica esterna.

Cetimu in la Turquie:

D. Gambetta a pronuntiatu la Grenoble, intrun'a intrunire privata de vro 200 persóne, unu mare discursu, care se póte considerá cá una programa a politicei actuale a partitei radicale. Fostulu presiedinte alu delegatiunii dela Tours afirma inca unadata otarirea sa de a nu se lasa se fia atrasu de pe cararile moderatiunii. Acesta purtare e atatu de prudinte, incatu Journal des Debats felicita pe d. Gambetta si dice ca cuviatele pronuntiate de densulu se potu resuma in dóue vorbe: intieleptiune, patiintia. Acestu discursu produce efectulu doritu: totu ce e republicanu ilu aprobá si stang'a, precum si estrema stanga, suntu otarite se-si modeleze dupa densulu purtarea loru in viitóra sessiune a camerei francese. Din contra, organele dreptei suntu furióse si declara „ca acésta pretinsa convorbire e una cursa". Simtiementulu publicu privesce discursulu dela Grenoble ca unu pasu mai multu pe calea intieleptiunii din partea siefului estremei stange.

In ultimulu consiliu alu cabinetului francesu, tienutu la Elysée, ministrulu de finacie, dupa cum asicura le Messager de Paris, ar' fi datu cunoscintia despre reportulu seu asupr'a imprumutului de trei miliarde, s'ar' fi constatatu cu satisfactiune ca liberarea suptscriptiuniloru se urméza in cele mai bune conditiuni, adeca ca versamintele pana adi ajungu la a trei'a parte din totalitatea imprumutului cerutu.

S'asicura ca guvernulu, dorindu s'ajute intr'unu modu eficace pe Alsacianii-Lorreni, carii au emigratu pe teritoriulu francesu, aru fi dispusu se destine pentru acestu scopu prisosulu de 7 milióne din sumele destinate pentru platirea indemnitatii germane de resbelu, prisosu prevenitu din suptscrierea nationale spre liberarea departamenteloru ocupate. („R.,)

Conflictulu turco-muntenegreanu nu vrea a disparé cu totulu. Port'a ce e dreptu se afla multiumita cu dechiaratiunele principelui de montenegru, inse ei cere desdaunare de daun'a causata prin ataculu fortiatu la margini si pricipele dice: nu dau. Montenegru e punctulu celu de pornitura.

Bulgarii ér' voru deveni sub jugulu greciloru din causa, ca Midhat Pasia, care inlocuesce pe antecesiorulu Mahmut, vede in concesiunile natio-

nali bescricesci date bulgariloru, cá se-si aiba esarcatu propriu nationalu, Midhát Pasia le privesce de periculóse si promoverórie planuriloru rusesci panslavistice si acumu recunósce pe patriarchulu grecescu cara adjustatu cu tóte privelegiele, asecurandulu de aparamentu din partea inaltei Porti in ori ce privintia, numai libertatile aceste se le folosésca in favórea inaltei Porti.

In Greci'a regele Georgios o patiesce cá si regele Amadeu in Spania. Relatiunile ruse ilu face urgisitu; apoi generatiunea mai inaintata si mai luminata vrea republica si pregatesce caderea de pe tronu a regelui prin diverse intrige.

In Spani'a in trei locuri de o data eara-si inaltia capulu revolutionarii, Carlistii in Cathalaunia au redica Flamur'a insurectiunii, eara republicanii voru a pescui in turburele nelinistii. Regimulu inse se afla in stare buna de aparare.

Montiglio (Itali'a) 2 Octobre 1872.

Cetatiane Redactore! In Carpati odeniora se incuibau vulturii si Libertatea, adi se incuiba ur'a rusinea si servitutea. Nu prevedu tempulu candu Acuil'a romana si-va reocupá imperiulu seu, e pre profundu somnulu in care cadiura daco-romanii.

Nepotendu desceptá pre cei adormiti, dorescu se descriu faptele glorieloru trecute — pentru cei ce nu dormu.

Nu voiu plange mortea, nici nedreptatea pana ce nu le vomu fi resbunatu, ci voiu aminti strigatulu ce l'am invetiatu inca copillu, acellu strigatu pre care Hori'a l'a transmisu lui Iancu, si acestu-a nóe.

Istori'a Romaniloru intre alte illustre figure ce facura epoca, numera pre Nicolau Ursu Hori'a, si pre Avramu Iancu Hori'a.

Dorindu a scrie istori'a primului si allu doile Horia, rogu pre toti acei confrati si concetatiani romani, cari possedu vr'unu actu relativu la viéti'a si faptele acestoru doue stralucite individualitati istorice, fia acellu actu de ori ce natura, stampa, manuscriptu, istoria, poesia, legenda, traditiune, ballada — se binevoiésca a mi-le comunicá. Toti acei-a ce mi-voru comunicá unu atare actu voru primi unu volumu d'in istoria indata ce va fi tiparita.

Binevoiesce a publicá in accreditatulu D-talle diuariu acestu biletu si a primi una afectuosa stringere de mana de la allu D-talle.

Dr. I. C. Dragescu.*)

Parisu, 12 Septembre. — Guvernulu a ordonatu principelui Napoleonu se parasésca Franci'a. Principele a plecatu la 12 óre si jumetate dupa amédiu spre fruntariele Elvetiei cu principes'a consórt'a sa, care a voitu se ilu insocésca. Secretariulu prefecturei politiei, asistatu de doi agenti, li desemnase cu strictetia acésta cale. „Mon."

Bruxelles, 12 Oct. — Se dice ca d. Thiers va cere guvernului Italiei se inlocuiésca cu unu altu diplomatu pe ambasadorele seu d. Nigra, care aru fi servindu iteresele Bonapartistiloru.

Constantinopole, 11 Septembre. — Diarulu semi-oficiale Bassiret, criticandu discursulu tronului pronunciatu de principele Milanu, face se reiésa ca principele sémena a considerá guvernulu seu cá suveranu, pe catu timpu salvarea si prosperitatea tierei sale depinde dela guvernulu alu caruia vasalu elu este.

*) Onorab. Redactiuni alle diuarieloru romane sunt rogate a publicá acestu avisu.

Varietati.

Fortiele militare ale stateloru europene.

Diariulu Post din Berlinu publica unu articlu, dupa care fortiele militare, de cari dispunu cei trei imperati ce s'au intrunitu in capital'a imperiului germanu, intrecu cu mai multu de diumetate fortiele militare ale tuturoru celoru-lalte state din Europ'a.

Efectivulu armatei ruse, s'ar' radicá, dup'acestu diariu, fara a socoti politi'a locale, trupele din garnisóna si Casacii din provinciele situate afara din Europ'a, la 1,362,464 ómeni, 324,760 cai si 2,084 tunuri; efectivulu armatei austriace aru fi de 963,051 ómeni, 132,323 cai si 1,424 tunuri; alu armatei germane de 1,052,506 ómeni 239,314 cai si 2,022 tunuri.

Cele trei armate ce citaramu aru numerá dér' impreuna 3,477,991 ómeni, 696,397 cai si 5,530 tunuri.

Pelanga acestea trebuie se se mai noteze ca armat'a de resbelu, aretata mai susu pentru Germani'a, a perdutu deja in 1870—1871 aprópe la 200,000 ómeni.

Fortiele militari ale Franciei aru fi, pe picioru de resbelu, de 505,537 ómeni, 112,939 cai si 984 tunuri; ale Italiei de 501,977 ómeni 43,472 cai si 720 tunuri; ale Angliei de 470,779 ómeni, din cari numai 154,638 aru puté fi intrebuintiati afara din tiéra, 33,642 cai, cari potu fi intrebuintiati afara din tiéra, si 336 tunuri.

Belgi'a n'aru avé, cuprindiendu si celu d'antaiu contingentu alu gardei nationale, decatu 99,847 ómeni, 12,034 cai si 152 tunuri; Oland'a, cuprindiendu si gard'a nationale, 66,743 ómeni, 8,500 cai si 96 tunuri; Danemark'a 51,842 ómeni, 9,680 cai si 96 tunuri; Turci'a 545,938 ómeni, 68.834 cai si 732 tunuri; Spani'a 216,994 ómeni, 30,252 cai si 456 tunuri.

Totalele fortieloru militare, in adeveru activu, alu tuturu stateloru europene, esceptandu cele trei imperie, nu se radica dér' decatu la 2,183,514 ómeni, 320,357 cai si 3,584 tunuri. Cu tóte acestea trebue se notamu, adauge diariulu Post, ca, dupa nóu'a organisatiune adoptata in Franci'a, fortiele militare ale acestei puteri se voru radica la 1,300,000 ómeni si 2,400 tunuri, fara a coprinde alu doile contingentu alu reservei si alu armatei teritoriale, cari, in casu de necesitate, voru redicá efectivulu fortieloru militare ale Franciei la 3 milióne de ómeni.

Astufeliu, termina diariulu Post, Franci'a aru fi in positiune se sustiena, déca aru trebui, una lupta in contra unei coalitiuni a celoru trei imperie europene; dér', pe de alta parte, trebue se se tia séma si de silintiele ce Rusi'a si Germani'a nu incetéza a'si da cá se faca armatele loru si mai puternice. (La Turquie.) repr. d. „Rom."

— Perderea Franciei causata prin anecsarea Elsatiei si Lotaringiei catra imperiulu germanu, unu opusioru, ce a aparutu in Franci'a o arata in urmatórele: a perdutu 12 orasie mai mari, si anume: Strasburgu, Colmar, Metz, Zabern, Schlettstadt, Weissenburg, Hagenau, Mühlhausen, Saargumünd, Thionville, Salzburg si Saarburg; 94 orasie mai mici si 1750 comune mai mari. Mai departe 1.600,000 locuitori, prin urmare cam de a 20-a perte din intrég'a populatinne; unu teritoriu de 14.000 chilometre cuadrate, 12 fortaretie, intre acestea 3 de rangulu primu: Strassburg, Metz si Thionvile, 3 arsenarie mari, unu in Strassburg si doue in Metiu, o fabrica de pravu de pusca, si mai multe sunte de magazine de pravu. In privinti'a instructiunei a perdutu; o scóla principala, cea mai vechia dupa cea din Parisu, cea mai completa si mai renumita in Franci'a. In privinti'a economiei a perdutu: padure de 460,000 hectare, riu navigatoriu de 370 chilometere, canalu de 300 chilometere cale ferata de 735 chilometere, possesiune, ce aducea la anu venitu de 85.500,000 franci, contributiune de 62.400,000 franci, 3 filiale a bancei france, o banca, doue fabrice si 7 magazine de tabacu, 4 bai de sare, mai multu fabricu de harthia etc. Mai departe 160 fabrice mari de torsu, 315 fabrice de postavu, 105 fabrice de porcelanu, 20 fabrice de sticla (oiegarie) 354 fabrice de bere.

Nr. 6767/civ. et 1872. 2—3

Publicare de licitatiune.

Pre temeiulu decisiunei tribunalului regescu din Lugosiu dto 21 Septembre 1872 Art. 6767, se face prin acést'a cunoscutu tuturoru, cumca in 2 Noemvrie a. c. si in urmatórele dile se voru vinde la licitatiune publica pre langa bani gat'a totudeuna la 9 óre inainte de amédi lucrurile miscatórie ce se tienu de lasamentulu repausatului Iova Popovits, fostu locuitoriu si comerciante in Lugosiu precum mobile, haine, vinuri, etc.

In specie se face cunoscutu, cumca totu atunci se va vinde prin aversiune séu cu radicat'a si intregulu (per Bausch und Bogen) si negotiatori'a séu bolt'a de speciaria, respective marf'a mestecata, ce se afla in bolta.

Pretiulu eschiamarei va fi pretiulu inventariului, care in privinti'a dughianului (la noi dughianei) face sum'a de 17835 fl.

In privinti'a acestei sume se cere depunerea vadiului de 10%, conditiunele mai de aprópe pentru casuri, candu se af' vinde dughianulu cu radicata si intregulu se potu vedé la domnulu advocatu Dr. Ioanu Majoru, cá curatoru alu acestui elasementu.

Totu de odata se face cunoscutu, cumca de nu se va puté vinde dughianulu cu intregulu, marfurile se voru vinde cu bucata totu la acésta licitatiune si cumca licitatiunea se va tiené in cas'a repaosatului Nr. 10, ce e situata langa edificiula comitatului.

Din siedinti'a tribunalului regescu din Lugosiu ce s'a tienutu in 21 Septemvrie 1872.

Alexandru Makay,
Presiedinte.
Inándy György,
Rectoriu.

Nr. 3697—1872. 3—3

Publicatiume.

La incredintiarea Domnului Comite supremu alu comitatului Turdii, conchiamamu prin acést'a pre toti membrii comitetului comitatensu, cari locuescu afara de comitatu la conferinti'a, carea se va tiené la 28 Oct. a. c. in Turd'a, cu scopu de a resolvi mai multe afaceri, ce privescu organisarea comuneloru, si alte cause interne.

Turd'a in 7 Octobre 1872.

Vice comitele comitatului Turdii,

Miksa
vice comite.

Cursurile

la bursa in 18 Oct. 1872 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 21	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 70	„ „
Augsburg	—	—	107 „ 25	„ „
Londonu	—	—	108 „ 40	„ „
Imprumutulu nationalu	—	—	65 „ 15	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 35	„ „
Obligatiunile rurale ungare			79 „ 50	„ „
„ „ temesiane			78 „ 50	„ „
„ „ transilvane			77 „ 25	„ „
„ „ croato-slav.			— „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	943 „ —	„ „
„ creditalui	—	—	333 „ —	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.